
DE GEHARMONISEERDE WERKLOOSHEID IN
RUIME ZIN

INHOUDSTAFEL

1.	INLEIDING	3
1.1.	DE WERKZOEKENDE VOLLEDIG WERKLOZE IN STRIKTE ZIN	3
1.2.	BREDERE DEFINITIE VAN WERKLOOSHEID	4
2.	DE CIJFERS VAN DE WERKLOOSHEID IN RUIME ZIN (JAAR 2012)	6
2.1.	IN BELGIË	6
2.2.	IN FRANKRIJK	6
2.3.	IN DUITSLAND	6
2.4.	IN NEDERLAND	6
2.5.	DE VERGELIJKING TUSSEN DE 4 LANDEN - WERKLOOSHEID IN STRIKTE/RUIME ZIN	7
BIJLAGE 1:	8

1. INLEIDING

1.1. DE WERKZOEKENDE VOLLEDIG WERKLOZE IN STRIKTE ZIN

De Internationale Arbeidsorganisatie definieert de werkloze als iemand die geen job heeft, die actief naar werk zoekt en die snel beschikbaar is om te beginnen werken. Die definitie bevat 3 verschillende aspecten:

1. het feit geen job te hebben
2. het feit beschikbaar te zijn
3. het feit op zoek te zijn naar een job

Het 1ste aspect betreft de notie “volledig werkloze” en de 2 volgende aspecten slaan op het begrip “werkzoekende”.

Voor de IAO is de werkloze dus per definitie een **werkzoekende volledig werkloze**.

De criteria m.b.t. het niet-werken, het zoeken naar werk en de beschikbaarheid voor een job zijn strikt gedefinieerd:

1. hij die gedurende de referentieweek minder dan een uur arbeid in loondienst of andere arbeid verricht, heeft geen werk;
2. hij die bereid is te werken binnen de 2 weken volgend op de referentieweek, is beschikbaar;
3. hij die gedurende de voorbije 4 weken, met inbegrip van de referentieweek, werk heeft gezocht of werk heeft gevonden en tewerkgesteld zal worden binnen een periode van 3 maanden, heeft actief naar werk gezocht.

1. Iemand die werkt, ook al is dat maar één uur per week, is voor de IAO geen werkloze meer. De administratieve statistieken van de verschillende landen tellen echter heel wat mensen die als werkloze geteld en/of vergoed worden en die in meer of mindere mate beperkte activiteiten uitoefenen (uitzendkrachten, ...). Er bestaat dus sowieso een verschil tussen de administratieve statistieken van de landen en de statistiek die wordt opgemaakt op basis van de IAO-definitie.

2 en 3. Om te worden beschouwd als werkzoekende moet iemand vlug beschikbaar zijn voor een job en gedurende de laatste periode actief op zoek zijn geweest naar werk; deze strikte definitie sluit heel wat werkzoekenden uit die niet onmiddellijk beschikbaar zijn en niet intensief op zoek zijn naar werk.

Voor de IAO is de werkloze dus per definitie een **werkzoekende volledig werkloze in strikte zin**.

De driemaandelijke enquête naar de arbeidskrachten maakt gebruik van de IAO-definitie om de werklozenpopulatie af te bakenen.

TABEL 1¹

2012	Werkloosheid in enge zin		
	Aantal	% (Beroepsbev.)	
België	369.000	7,5%	142
Frankrijk	2.824.300	9,9%	187
Duitsland	2.316.100	5,5%	104
Nederland	468.500	5,3%	100

¹ Alle gegevens die vermeld staan in de tabellen en in bijlage 1 van deze studie zijn afkomstig van de Enquête naar de arbeidskrachten – Eurostat – laatst bijgewerkt op: 11 juni 2013.

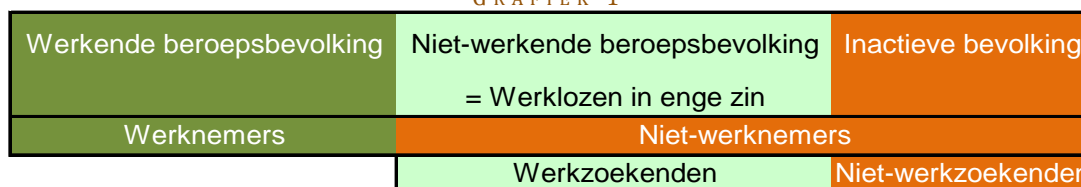
Gewoonlijk wordt de werkloosheidsgraad berekend als de verhouding tussen het aantal werklozen en de beroepsbevolking. Tabel 1 beschrijft in detail de werklozenpopulatie en de werkloosheidsgraad in België en in de volgende 3 buurlanden: Frankrijk, Duitsland en Nederland. De werkloosheidsgraden variëren van 5,3% in Nederland tot bijna **het dubbele** in Frankrijk (9,9%). Getuigt dat aanzienlijke verschil echt van een enorme kloof tussen die beide landen wat de arbeidsgeschikte werkloze bevolking betreft?

De strikte definitie van de IAO leidt tot een onderschatting van de werklozenpopulatie die zou kunnen werken en van de werkende populatie die meer uren zou kunnen werken. Deze benadering zorgt voor een **transfer naar de inactiviteit** van heel wat mensen die wel een band hebben met de arbeidsmarkt maar die niet vallen binnen de definitie van de IAO.

Ook al is de enquête naar de arbeidskrachten georganiseerd om de effecten van de verschillende regelgevingen in de verschillende landen te neutraliseren, toch is het niet onmogelijk dat die regelgevingen ondanks alles toch een invloed hebben op de resultaten van de enquête. Zo zal iemand min of meer geneigd zijn om uit te komen voor zijn statuut als werkloze in functie van de vergoedbaarheidsduur en van de meer of minder strenge en gecontroleerde aard van de verplichtingen als voorwaarde tot toekenning van uitkeringen, zoals de verplichting om beschikbaar te blijven voor de arbeidsmarkt en actief op zoek te gaan naar werk.

1.2. BREDERE DEFINITIE VAN WERKLOOSHEID

GRAFIEK 1

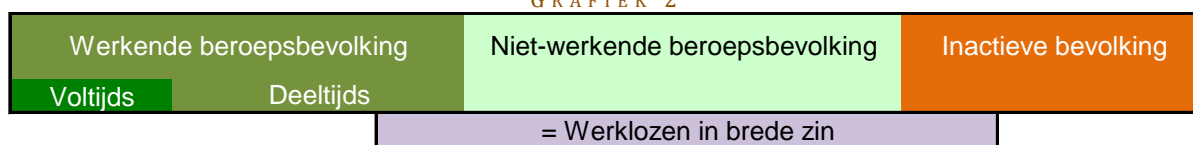

De beroepsbevolking is samengesteld uit mensen die werken (de werkende beroepsbevolking) of die niet werken maar wel op zoek zijn naar werk (de niet-werkende beroepsbevolking). De inactieve bevolking is samengesteld uit mensen die niet werken en ook niet actief op zoek zijn naar werk.

Sedert november 2011 heeft Eurostat 3 aanvullende indicatoren gepubliceerd die de populaties afbakenen die zich buiten de werklozenpopulatie bevinden zoals die op een strikte wijze wordt gedefinieerd door de IAO. Het betreft:

1. de deeltijdse werknemers die “ondertewerkgesteld” zijn (dit zijn de werknemers die deeltijds werken maar meer zouden willen werken);
2. de personen die actief naar werk zoeken maar niet meteen beschikbaar zijn omdat ze hun studies nog moeten afmaken, omdat ze voorlopig ziek zijn of in de onmogelijkheid zijn om te werken omwille van familiale of persoonlijke redenen²;
3. de personen die onmiddellijk beschikbaar zijn voor een job maar niet actief op zoek zijn naar werk omdat ze “ontmoedigd” zijn, studies of een opleiding volgen of om andere familiale of persoonlijke redenen³.

GRAFIEK 2

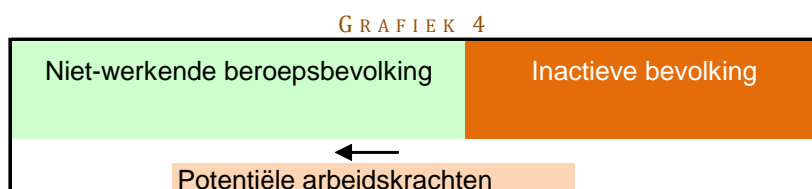
² FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie, *Werkloosheid in een ruimer perspectief*, Persbericht van 10 november 2011, p.1.

³ Ibidem.

De 1ste indicator heeft betrekking op de “ondertewerkstelling”:

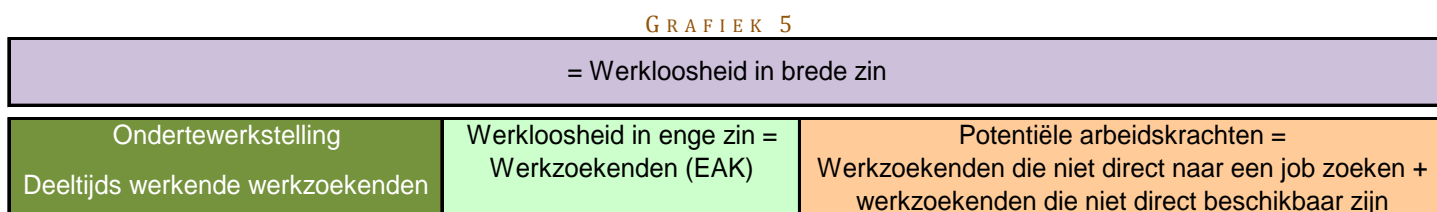

en de 2 andere hebben betrekking op “potentiële arbeidskrachten”.

Door de “potentiële arbeidskrachten” op te nemen bij de niet-werkende beroepsbevolking (werklozenpopulatie in strikte zin) kan een deel van de personen worden gereïntegreerd die bij de inactieve bevolking werden geteld doordat ze niet strikt beantwoordden aan de strenge IAO-criteria. Zo krijgen we een bredere niet-werkende beroepsbevolking.

Het opnemen van de “ondertewerkgestelde” deeltijdse werknemers in de werkloosheid in ruime zin laat toe de beschikbare arbeidskrachten te maximaliseren.

2. DE CIJFERS VAN DE WERKLOOSHEID IN RUIME ZIN (JAAR 2012)⁴

2.1. IN BELGIË

GRAFIEK 6 ⁵

Niet-vrijwillig deeltijdsen 158.300 1,9%	Werkloosheid (EAK) 369.000 4,5%	Potentiële arbeidskrachten 159.200 1,9%
8,3%		

De werkloosheid in strikte zin (EAK) stemt overeen met iets meer dan de helft (54%) van de werkloosheid in ruime zin. Als we die gegevens betrekken op de populatie op arbeidsleeftijd in ruime zin (van 15 tot 74 jaar⁶), dan komen we voor België uit op een ratio van 8,3%.

2.2. IN FRANKRIJK

GRAFIEK 7

Niet-vrijwillig deeltijdsen 1.143.600 2,4%	Werkloosheid (EAK) 2.824.300 6,0%	Potentiële arbeidskrachten 729.400 1,5%
9,9%		

De werkloosheid in strikte zin (EAK) vertegenwoordigt hier een groter aandeel (60%) van de werkloosheid in ruime zin. Als we die gegevens betrekken op de populatie op arbeidsleeftijd in ruime zin, dan komen we voor Frankrijk uit op een ratio van 9,9%.

2.3. IN DUITSLAND

GRAFIEK 8

Niet-vrijwillig deeltijdsen 1.809.600 2,9%	Werkloosheid (EAK) 2.316.100 3,7%	Potentiële arbeidskrachten 1.069.600 1,7%
8,2%		

De werkloosheid in strikte zin (EAK) stemt overeen met minder dan de helft (45%) van de werkloosheid in ruime zin. Als we die gegevens betrekken op de populatie op arbeidsleeftijd in ruime zin, heeft Duitsland een ratio van 8,2%.

2.4. IN NEDERLAND

GRAFIEK 9

Niet-vrijwillig deeltijdsen 138.000 1,1%	Werkloosheid (EAK) 468.500 3,7%	Potentiële arbeidskrachten 392.500 3,1%
7,9%		

De werkloosheid in strikte zin (EAK) stemt, zoals voor Duitsland het geval is, overeen met iets minder dan de helft (47%) van de werkloosheid in ruime zin. Als we die gegevens betrekken op de populatie op arbeidsleeftijd in ruime zin, komen we voor Nederland uit op een ratio van 7,9%.

⁴ Het betreft hier de cijfers van het jaar 2012 die opgenomen zijn in de gedetailleerde bijlage 2.

⁵ Aangezien de indicatoren nog volop ontwikkeld worden, vertonen de gegevens vrij belangrijke breuken in de reeksen: de potentiële arbeidskrachten (tussen 2010 en 2011), de onvrijwillig deeltijdsen (tussen 2011 en 2012).

⁶ De enige momenteel beschikbare leeftijdsklassen zijn: 15 tot 74 jaar, 15 tot 24 jaar, en 25 tot 74 jaar.

2.5. DE VERGELIJKING TUSSEN DE 4 LANDEN – WERKLOOSHEID IN STRIKTE/RUIME ZIN

TABEL 2

2012	Werkloosheid in enge zin			Werkloosheid in brede zin		
	Aantal	% (Beroepsbev.)		Aantal	% (Beroepsbev.)	
België	369.000	7,5%	142	686.500	14,0%	125
Frankrijk	2.824.300	9,9%	187	4.697.300	16,4%	146
Duitsland	2.316.100	5,5%	104	5.195.300	12,3%	110
Nederland	468.500	5,3%	100	999.000	11,2%	100

De belangrijke verschillen die bij de analyse van de werkloosheid in strikte zin tussen de 4 landen werden vastgesteld, worden kleiner als ook de 3 subpopulaties worden opgenomen die door de aanvullende Eurostat-indicatoren worden bedoeld.

Als de werklozenpopulatie volgens de definitie die men geeft aan het begrip « werkloosheid », een rekbaar gegeven is, dan geldt dat ook voor het begrip “beroepsbevolking”, wat per land verschilt in functie van de opdeling van de arbeidsmarkt. De werkloosheidsgraad berekenen op basis van de beroepsbevolking is dus soms misleidend.

Om een idee te krijgen van de verschillende opdeling van de arbeidsmarkt per land geeft de volgende tabel het relatief aandeel weer van de deeltijdse arbeid in elk van de 4 landen:

TABEL 3

2012	Werk		
	Aantal	% Deeltijds	
België	4.523.900	25,1%	139
Frankrijk	25.798.400	18,0%	100
Duitsland	40.062.100	26,7%	148
Nederland	8.424.200	49,8%	277

Dat aandeel schommelt tussen 18% voor Frankrijk en 49,8% voor Nederland. In dat laatste land is de beroepsbevolking dus « overgedimensioneerd » in vergelijking met Frankrijk en bijgevolg ligt de werkloosheidsgraad er mathematisch lager.

Daarbij komen nog andere verschillen tussen de landen als het gaat om de onderscheiden populaties die geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn, een handicap hebben of kampen met gezondheidsproblemen. Die verschillen kunnen eveneens een invloed hebben op de cijfers m.b.t. de beroepsbevolking. Gegevens over invaliditeit zijn op Europees vlak niet echt beschikbaar terwijl de verschillen tussen landen enorm zijn belangrijk en dus moeilijk te vergelijken.

We hebben ook de werkloosheidsgraad berekend op basis van de bevolking op arbeidsleeftijd (van 15 tot 74 jaar).

TABEL 4

2012	Werkloosheid in enge zin			Werkloosheid in brede zin		
	Aantal	% (Beroepsbev.)		Aantal	% (Beroepsbev.)	
België	369.000	4,5%	122	686.500	8,3%	105
Frankrijk	2.824.300	6,0%	162	4.697.300	9,9%	125
Duitsland	2.316.100	3,7%	100	5.195.300	8,2%	104
Nederland	468.500	3,7%	100	999.000	7,9%	100

De verschillen tussen de landen worden nog kleiner: België, Duitsland en Nederland hebben daarbij een tamelijk gelijklopende werkloosheidsratio in ruime

BIJLAGE 1:

Verdeling van de bevolking op arbeidsleeftijd (van 15 tot 74 jaar) in functie van de arbeidsmarktindicatoren – in duizenden personen – jaar 2012 – ratio's berekend op basis van de bevolking op arbeidsleeftijd ⁷

België						
Bevolking van 15 tot 74 jaar						
8.240						
Actieve beroepsbevolking 4.893				Inactieve bevolking 3.347		
Werkend 4.524			Niet-werkend 369	Inactieve bevolking 3.347		
Voltijds 3.388		Deeltijds 1.135	Niet-werkend 369	Inactieve bevolking 3.347		
Voltijds 3.388 41,1%		Vrijwillig 977 11,9%	Onvr. 158 1,9%	Niet-werkend 369 4,5%	Pot. Act. 159 1,9%	Inactieve bevolking 3.188 38,7%
53,0%			8,3%		38,7%	

Frankrijk						
Bevolking van 15 tot 74 jaar						
47.334						
Actieve beroepsbevolking 28.623				Inactieve bevolking 18.711		
Werkend 25.798			Niet-werkend 2.824	Inactieve bevolking 18.711		
Voltijds 21.155		Deeltijds 4.644	Niet-werkend 2.824	Inactieve bevolking 18.711		
Voltijds 21.155 44,7%		Vrijwillig 3.500 7,4%	Onvr. 1.144 2,4%	Niet-werkend 2.824 6,0%	Pot. Act. 729 1,5%	Inactieve bevolking 17.982 38,0%
52,1%			9,9%		38,0%	

⁷ De kleurvlakken zijn benaderend.

Duitsland						
Bevolking van 15 tot 74 jaar						
63.172						
Actieve beroepsbevolking 42.378				Inactieve bevolking 20.794		
Werkend 40.062			Niet-werkend 2.316	Inactieve bevolking 20.794		
Voltijds 29.366		Deeltijds 10.697	Niet-werkend 2.316	Inactieve bevolking 20.794		
Voltijds 29.366 46,5%		Vrijwillig 8.887 14,1%	Onvr. 1.810 2,9%	Niet-werkend 2.316 3,7%	Pot. Act. 1.070 1,7%	Inactieve bevolking 19.724 31,2%
60,6%			8,2%		31,2%	

Nederland						
Bevolking van 15 tot 74 jaar						
12.641						
Actieve beroepsbevolking 8.893				Inactieve bevolking 3.748		
Werkend 8.424			Niet-werkend 469	Inactieve bevolking 3.748		
Voltijds 4.229		Deeltijds 4.195	Niet-werkend 469	Inactieve bevolking 3.748		
Voltijds 4.229 33,5%		Vrijwillig 4.057 32,1%	Onvr. 138 1,1%	Niet-werkend 469 3,7%	Pot. Act. 393 3,1%	Inactieve bevolking 3.356 26,5%
65,5%			7,9%		26,5%	